

# OBSAH

## Hlava první

### KRIZE ČESKÉHO SOUSTÁTÍ V POZDNÍM STŘEDOVĚKU

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| I. Evropské souvislosti krizového vývoje . . . . .                | 11 |
| I/1 Morové epidemie a vyčerpání hospodářské dynamiky . . . . .    | 11 |
| I/2 Dlouhodobé válečné konflikty . . . . .                        | 17 |
| I/3 Představa řádu a její narušení . . . . .                      | 18 |
| II. Hromadění krizových jevů v českém soustátí . . . . .          | 22 |
| II/1 Vědecký problém: podstata krize . . . . .                    | 22 |
| II/2 Porovnání s Evropou: opožděný vzestup českých zemí . . . . . | 24 |
| III. Příčiny a projevy krize . . . . .                            | 29 |
| III/1 Oslabení lucemburské dynastie . . . . .                     | 29 |
| III/2 Demografický vývoj a národnostní poměry . . . . .           | 32 |
| III/3 Obchod, měna, daně . . . . .                                | 20 |
| III/4 Sociální poměry na venkově a ve městech . . . . .           | 45 |
| III/5 Stavovské vyhraňování šlechty . . . . .                     | 51 |
| III/6 Církev: terč kritiky a zdroj naděje . . . . .               | 57 |
| IV. Zrod reformního programu . . . . .                            | 63 |
| IV/1 Generační prožitek . . . . .                                 | 63 |
| IV/2 Hledání nápravy . . . . .                                    | 67 |

## Hlava druhá

### POKUS O REFORMU (1402–1419)

|                                                  |    |
|--------------------------------------------------|----|
| I. Čechy a Morava na prahu 15. století . . . . . | 72 |
| I/1 Druhé zjetí Václava IV. . . . .              | 72 |
| I/2 Rytíři a lapkové . . . . .                   | 79 |

|       |                                                        |     |
|-------|--------------------------------------------------------|-----|
| II.   | Jan Hus a jeho teoretická východiska . . . . .         | 84  |
| II/1  | Betlémská kaple . . . . .                              | 84  |
| II/2  | Husovo mládí a zrání . . . . .                         | 87  |
| II/3  | Nominalismus a realismus . . . . .                     | 91  |
| II/4  | Husovo pojetí pravdy, božího zákona a církve . . . . . | 94  |
| III.  | Počátky reformního úsilí . . . . .                     | 100 |
| III/1 | Spor o Wyclifa . . . . .                               | 100 |
| III/2 | Politické zázemí reformního proudu . . . . .           | 104 |
| III/3 | Napětí v Praze: Češi a Němci . . . . .                 | 109 |
| III/4 | Dekret kutnohorský . . . . .                           | 116 |
| III/5 | Problémy Husova krále . . . . .                        | 124 |
| III/6 | Smrt Zbyňka Zajíce . . . . .                           | 133 |
| IV.   | Husova pře . . . . .                                   | 138 |
| IV/1  | Protiodpustkové bouře . . . . .                        | 138 |
| IV/2  | Zostření klatby . . . . .                              | 141 |
| IV/3  | Svolání kostnického koncilu . . . . .                  | 148 |
| IV/4  | Cesta na hranici . . . . .                             | 158 |
| IV/5  | Odstranění papežského schizmatu . . . . .              | 174 |
| V.    | Štěpení společnosti . . . . .                          | 177 |
| V/1   | Počátky kalicha . . . . .                              | 177 |
| V/2   | Neklid před bouří . . . . .                            | 181 |
| V/3   | První kroky radikálního husitismu . . . . .            | 192 |
| V/4   | V předvečer revoluce . . . . .                         | 202 |

## **Hlava třetí**

### **HUSITSKÁ REVOLUCE I (1419–1427)**

|      |                                            |     |
|------|--------------------------------------------|-----|
| I.   | První příboj . . . . .                     | 212 |
| I/1  | Pražské souměstí po defenestraci . . . . . | 212 |
| I/2  | Podmínky pro Zikmunda . . . . .            | 215 |
| I/3  | Nástup husitských radikálů . . . . .       | 218 |
| I/4  | Adventistická kampaň . . . . .             | 223 |
| II.  | Vyhlášení kříže . . . . .                  | 225 |
| II/1 | Setkání v Brně . . . . .                   | 225 |
| II/2 | Říšský sněm ve Vratislavi . . . . .        | 227 |
| II/3 | Založení Tábora . . . . .                  | 230 |
| II/4 | Jaro 1420: táborská ofenziva . . . . .     | 239 |
| II/5 | Vzpouora husitské Prahy . . . . .          | 241 |

|       |                                                         |     |
|-------|---------------------------------------------------------|-----|
| II/6  | Svatá válka . . . . .                                   | 247 |
| II/7  | Husitský program: čtyři artikuly pražské . . . . .      | 250 |
| III.  | Proti všem . . . . .                                    | 254 |
| III/1 | O Prahu i Tábor . . . . .                               | 254 |
| III/2 | Bitva na Vítkově a její následky . . . . .              | 259 |
| III/3 | Hledání krále . . . . .                                 | 265 |
| III/4 | Vyšehrad . . . . .                                      | 270 |
| III/5 | Prolomení krunýře: výboje a hádky . . . . .             | 278 |
| IV.   | Nepřehledná léta 1421–1422 . . . . .                    | 282 |
| IV/1  | Husitská tažení na český západ, sever a východ. . . . . | 282 |
| IV/2  | Tragický osud táborských sekt . . . . .                 | 289 |
| IV/3  | Čáslavský sněm . . . . .                                | 296 |
| IV/4  | Nastolení Želivského diktatury . . . . .                | 300 |
| IV/5  | Druhá křížová výprava – první dějství . . . . .         | 303 |
| IV/6  | Dočasná jednota husitských sil . . . . .                | 307 |
| IV/7  | Druhá křížová výprava – závěrečný akt . . . . .         | 308 |
| IV/8  | Želivského pád. . . . .                                 | 311 |
| IV/9  | Korybutovičovo intermezzo . . . . .                     | 316 |
| V.    | V Žižkově znamení . . . . .                             | 321 |
| V/1   | Vojevůdcův příchod do východních Čech. . . . .          | 321 |
| V/2   | Vznik Žižkova svazu. . . . .                            | 326 |
| V/3   | Svatohavelská koalice . . . . .                         | 331 |
| V/4   | Žižkova smrt . . . . .                                  | 336 |
| VI.   | Dědictví po Žižkovi. . . . .                            | 343 |
| VI/1  | Zikmund Lucemburský a kurfiřti . . . . .                | 343 |
| VI/2  | Dělení vlivu: táboři a sirotci . . . . .                | 348 |
| VI/3  | Bitva před Ústím nad Labem . . . . .                    | 353 |
| VI/4  | Pražský převrat: 17. duben 1427 . . . . .               | 357 |

## Hlava čtvrtá

### DOBA PŘEPLNĚNÁ NEJISTOTOU

|     |                                                              |     |
|-----|--------------------------------------------------------------|-----|
| I.  | Boží zákon a všední skutečnost . . . . .                     | 361 |
| I/1 | Morálka proti právu? . . . . .                               | 361 |
| I/2 | Decentralizace světské správy v husitských Čechách . . . . . | 364 |
| I/3 | Kraje a regiony . . . . .                                    | 369 |
| I/4 | Jak nahradit zemský soud . . . . .                           | 373 |
| I/5 | Sněmy a jejich kompetence . . . . .                          | 375 |
| I/6 | Život ve městech . . . . .                                   | 379 |

|                                                          |     |
|----------------------------------------------------------|-----|
| II. Problémy církevního života. . . . .                  | 385 |
| II/1 Katolická církev v husitské bouři . . . . .         | 385 |
| II/2 Husitské církve . . . . .                           | 391 |
| II/3 Rozdíly mezi pražskou a táborskou věroukou. . . . . | 394 |
| III. Rodinné soužití, děti a postavení žen. . . . .      | 400 |
| III/1 Rodina a manželství . . . . .                      | 400 |
| III/2 Dětská otázka v husitství. . . . .                 | 405 |
| III/3 Druhé pohlaví . . . . .                            | 408 |
| IV. Národní cítění a postavení menšin. . . . .           | 413 |
| IV/1 Češi, Moravané, Němci a cizozemci . . . . .         | 413 |
| IV/2 Problémová menšina: Židé . . . . .                  | 422 |
| IV/3 Vztah k Romům . . . . .                             | 427 |
| V. Války, zbraně, bojovníci . . . . .                    | 428 |
| V/1 Válka a obyvatelstvo . . . . .                       | 428 |
| V/2 Profesionalizace husitských vojsk. . . . .           | 432 |
| V/3 Katolíci ve zbraní. . . . .                          | 436 |
| V/4 Husitské válečnictví . . . . .                       | 439 |
| V/5 Pevnosti: hrady, tvrze a města . . . . .             | 449 |

## Hlava pátá

### MORAVA A OSTATNÍ KORUNNÍ ZEMĚ (1419–1427)

|                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------|-----|
| I. Morava . . . . .                                         | 455 |
| I/1 Dezintegrace České koruny na počátku revoluce . . . . . | 455 |
| I/2 Charakter husitství na Moravě . . . . .                 | 456 |
| I/3 Věrnost panovníkovi, či kalichu? . . . . .              | 458 |
| I/4 Poměry od jara 1423 do počátku roku 1427 . . . . .      | 463 |
| II. Slezsko a Kladsko . . . . .                             | 468 |
| II/1 Horní a Dolní Slezsko . . . . .                        | 468 |
| II/2 Kam patří Kladsko? . . . . .                           | 475 |
| III. Obojí Lužice . . . . .                                 | 478 |
| III/1 Hornolužická hráz . . . . .                           | 478 |
| III/2 Relativní klid v Dolní Lužici. . . . .                | 482 |

## Hlava šestá

### HUSITSKÁ REVOLUCE II (1427–1436)

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| I. První úspěchy husitského trojbloku. . . . .                 | 484 |
| I/1 Mezinárodní souvislosti přípravy čtvrté kruciáty . . . . . | 484 |

|       |                                                                   |     |
|-------|-------------------------------------------------------------------|-----|
| I/2   | Husitská vítězství u Stříbra a Tachova . . . . .                  | 486 |
| I/3   | Marný pokus o převrat v Praze . . . . .                           | 490 |
| I/4   | Zklamání kardinála Beauforta . . . . .                            | 492 |
| I/5   | Stabilizace hlavních husitských uskupení . . . . .                | 494 |
| II.   | Vojenská a diplomatická ofenziva husitských svazů . . . . .       | 498 |
| II/1  | Příčiny husitských tažení za hranice Čech . . . . .               | 498 |
| II/2  | Výpravy do Rakous . . . . .                                       | 502 |
| II/3  | Vpády do Uher a první jednání se Zikmundem Lucemburským . . . . . | 502 |
| II/4  | Východisko ze vzájemných svárů: úder do Němec . . . . .           | 514 |
| II/5  | Severní Morava, Slezsko a Kladsko . . . . .                       | 524 |
| II/6  | Horní a Dolní Lužice . . . . .                                    | 536 |
| II/7  | Význam a důsledky husitských rejs . . . . .                       | 542 |
| III.  | Od Domažlic k Lipanům . . . . .                                   | 545 |
| III/1 | Počátek basilejského koncilu . . . . .                            | 545 |
| III/2 | Pátá kruciáta . . . . .                                           | 552 |
| III/3 | Chebský soudce . . . . .                                          | 557 |
| III/4 | Basilejská disputace . . . . .                                    | 565 |
| III/5 | Svatotrojický sněm . . . . .                                      | 580 |
| III/6 | Počasí, ceny, epidemie . . . . .                                  | 589 |
| III/7 | Obléhání Plzně . . . . .                                          | 599 |
| III/8 | Lipany . . . . .                                                  | 613 |
| IV.   | Kompaktáta . . . . .                                              | 623 |
| IV/1  | Brno – Praha – Stoličný Bělehrad . . . . .                        | 623 |
| IV/2  | Jihlava . . . . .                                                 | 633 |

## Hlava sedmá

### EPILOG (1436–1437)

|                              |                                        |     |
|------------------------------|----------------------------------------|-----|
| I.                           | Otazníky vítězné revoluce . . . . .    | 640 |
| I/1                          | Historický rozměr kompaktát . . . . .  | 640 |
| I/2                          | Tábor a Hradec Králové . . . . .       | 641 |
| I/3                          | Praha a Sion . . . . .                 | 644 |
| II.                          | Vyústění revolučního procesu . . . . . | 653 |
| II/1                         | Výsledky . . . . .                     | 653 |
| II/2                         | Výhledy . . . . .                      | 663 |
| POZNÁMKY                     | . . . . .                              | 667 |
| SEZNAM ZKRATEK               | . . . . .                              | 737 |
| VÝBĚR Z PRAMENŮ A LITERATURY | . . . . .                              | 739 |
| REJSTŘÍKY                    | . . . . .                              | 766 |